

I

Praxeos

CHYMIATRICÆ

SECTIONIS

PRIMÆ

De

CAPITIS

AFFECTIBUS

CAP. I.

De

Dolore Capitis.

Capitis affectus, qui
vel ut Symptomata vel
ut morbi consideran-
tur, triplicem affectam
respiciunt sedem, &
alii membranas, alii
cerebri substantiam, alii meatus obfes-
sione

A

sione

2 Prax. Chymiatr. Sect. I.

Quotuplex dolor capitis.
causa eius duplex Externa

& interna, quae est triplex.

1. Sanguis.

sione infestant. Membranae capitis, meninges & pericranium variaeque eorum propagines, ut sunt exquisiti sensus dolorem, (qui si recens, levis facileque solubilis *Cephalalgia*, si diuturnus & contumax *Cephalaa*, dimidiam tantum capitis partem occupans *Hemicrania* dicitur) aut ab externis aut ab internis patiuntur causis. Externae causae sunt accidentales, tempestas calida & frigida, crapula, Venus, vehementia exercitia, odor gravis, ictus, aliorumque vaporosorum usus, qui ex his causis oritur dolor, languidus est & infirmus sine impressione fixa & stabili. Nunc dolor capitis ab internis causis proveniens cum impressione fixa est & 1. Ex sanguine 2. ex resolutione 3. ex oppilatione procedit.

I. Ex Sanguine. Paracelsus lib. 10. Paragraphorum de capitis adversitatibus internis Paragraph. 1. Sanguis producit capitis dolores ex digestionem accidentali, hoc est: si spiritus motu plus debito velociori agitati & quasi ignescentes sanguinis massam, cui inhaerent, efferventem reddunt & tumefaciunt, quae nisu suo expansivo dolorificas vaporum distensiones ciet: vel rerum fer-

tili-

Cap. I de Dolore capitis. 3

ilitate i.e. plethora: quando enim Sanguis copia peccat membranæ uberiori sanguinis affluxu subitoque & vehementi ejus incurfu supra modum distenduntur, uode solutio continui, quæ doloris immediata causa: vel errore trium *primarum* i. e. si Sal, sulphur, Mercurius a naturali statu declinant aut a se invicem separantur, omnia enim ista debent consistere in suo esse absque destructione, si non, tunc morbus generatus est, quod exponit in fragm. ad i. paramir. pag. m. 134. tract. 2. *ideo si sal à sulphure separatur, tunc sulphur putrescit & morbos producit pro dispositione sua & subjecti: in præcordiis pleuresin, in capite Hemicraniam & Cephalæam &c* quippe sal corporibus coagulationem dans sulphur quoque & Mercurium à putredine præservare & contra sulphur salis coagulationem, cujus proprietate ligati spiritus mechanici, actionum principes, ne officiorum injusto committerentur dispendio, benignâ & pingui substantiâ temperare debebat. In hoc dolore ex sanguine, vena brachii incidatur & est vera cura. Notandum ve,

Curatio.

4 Prax. Chymiatr. Sect. I.

rò volo, ut conditio ægri observetur, an phlebotomiam ferre possit, ventriculus quoque cruditate non laboret, nec intestina sint repleta fæcibus, in omni enim dolore capitis ratio est habenda alvi, si fuerit obstructa, frustraneus erit labor & absque subductione alvi non ritè curabis, exhibito igitur oleo amygdalarum dulcium à ℥j. ad ℥j. aut ʒʒ. Therebinthinæ, ut viæ fiant lubricæ,

Nota.

Clysteribus aut suppositoriis erit sollicitanda, non purgantibus, quibus, malum ex asperatur, purgantia enim exsiccant & licet fæces aliquomodo ejiciantur purgatione, de novo tamen obstructio causabitur.

Remedia interna, humida Narcotica.

Ad intra sive essentialiter ad sedationem doloris exhibetur humidum narcoticum, valent tinctura Croci gutta aliquot in liquore convenienti, tinctura rosar. & violar.

sica.

Beguin. pag. mihi 181. liquor coralorum, Oleum Camphora ad gr. vj. vel viij. administratum in aq. hypnoticâ rabiosis doloribus medetur, hujus olei talis est compendiosa præparatio &.

Ol. Camphora.

Camphoram, superfunde aq. fort. q. s. qua camphoram in oleum sibi innatans solvet, benè s. a. separa & usui serva, hoc tamen provero

non

Cap. I. de Dolore Capitis. §

non vendito, quod alias fit sequenti modo.

R. Camphoræ q. v. boli rubri aut argilla exsiccata partes sex, contunde & exactè misce, destilla per retortam vitream loricatam in arenâ, & partim aqua acida, partim camphora sublimata, quæ admoto carbone liquescat, prodibit, urge ignem per gradus, quousque tota camphora exiverit, remanente terrâ nigrâ, destillatum misce cum pari quantitate boli ut supra & operationem priorem repete ter vel quater, tum si benè operatus fueris verû oleum camphoræ descendet. Vel cum Hartmanno prax. chymiatr. pag. m. 78. destilla mixturam camphoræ & boli præscriptam in receptaculum aliquid aquæ pluvialis continens destillata, post recipe destillatum cum aquâ, adde spir. vini part. iij. & destilla per alembicum igne lento, ita spir. vini tenuissimum oleum camphoræ transferet, quod separatim servandum, separato spiritu vini per separatorium aut M. B. Ad extra lau-
A 3 datur

Remedia

6 Prax. Chymiatr. Sect. I.

Externa
topica.

datur oxyrrhodynum, unguentum alabastrinum, rosaceum, album camphoratum, Nenupharinum & alia topica ex succo Narcoticorum, semper viv. mandragor. solan. &c. facta. Localia verò hæc in posteriori capitis parte ob principium spinalis medullæ pariterque nervorum, qui à frigido multum læduntur, ponenda non sunt, nec actu frigida esse debent. Utiliter quoque linteola spir. vin. alcoholisato imbuto capiti applicantur, quo pori laxati fervidis spiritibus exitum præbent. Theophrastus in libr. principiorum seu de mysteriis vermium cap. II. p. m. 1093. jubet caneros fluviatiles contundere, succum expressum & in unguentum redactum temporibus applicare. Verbena herba potenter in dolores capitis à quâcunque causâ exortos vi specificâ agit, & hæc non frustra laudari frequens docet experientia. Sanguinis vitia præsentissime corrigit sequens.

℞. Cinnabar. Antimonii ℥iij.
Unicorn. min. ℥j.
Corall. rubr. præp.
Margarit. præp. ana. ℥j.
Croc. orient. ℥ß.

Dof.

Cap. I. de Doloze Capitis. 7

Dof. à ℥j. ad ℥ij. & sanguinis validum est mundificativum per diaphoresin.

II. Ex resolutione fit dolor capitis, quando in ventriculo Tartarus resolvitur, ejusque orificium non bene clauditur, tum vapores seu spiritus Salistartarei ad cerebrum ascendentes membranas feriunt. Paracels. lib. 10. paragraph. 2. Sic vapores ascendere & quendam quasi fornicationis sensum ad caput prorepere, ibidemque dolorem causare vulgò dicunt, cum potius materia hæc resoluta nervorum extremitatibus se insinuet, eisque vellicando spasmus faciat, qui per eos continuatus membranisque capitis, quæ tunicas nervorum propagine constituunt, communicatus, dolorem imprimit, quem admodum extremitate funis tractâ, cohærens alteri extremitati campana sonum edit, cui materiæ reducendæ vel coagulandæ aptissima sunt oleum salis aut spiritus Vitrioli, Elixir Vitriol. Myns. ejusdemque sulphur. (quo Helmontius se omnem dolorem capitis auferre posse scribit) præsertim narcoticum quod ita fit.

2.
Resolutio

Curatio.

Sulphur.

vitrioli

narcot.

A 4

ad

8 Prax. Chymiatri. Sect. I.

ad incandescentiam, refrigeratis iterum affunde acetum & extrahatur tinctura, postea instillato guttatim oleo Tartari precipitabitur Sulphur vitrioli anodynum, quod bene abluendum propter salem vitrioli vomitum cientem. Materia peccans, quæ est Tartarus, in ventriculo optimè per vomitum educitur Croco metallorum correcto. Sulphure aurat. Antimonii vel Sale Vitrioli vomitiv. qui à Paracels. lib. 1. de rebus naturalibus cap. 8. ubi de virtutibus vitrioli crudi & Colcothoris agit, Grylla vocatur, aitque id nominis Vitriolum accepisse secretè in lib. 2. de viribus membrorum internorum cap. 3. & 4. p. m. 319. & 320. liquorem vitrioli ad cerebri magnos illos affectus vertiginem, phrenesin, maniam, caducum, vocat arcanum, quod ex Gilla extractum est. vid. Croll. p. 118. cognoscitur verò hæc doloris species, ut si cum dolore anxietas, nausea, prostratio appetitus aderit & per inediam magis augetur.

p. m.
1051,

Signa.

4.
Oppilatio.
tio.

III. Ex Oppilatione. Oppilatio seu obstructio principalium viscerum causat cephalalgiam eamque ut plurimum
He.

Cap. I. de Dolore Capitis. 9

Hemicraniam, quæ cognoscitur ex loco affecto. Si enim *Hepar* obstructum fuerit, gravitas in dextro hypochondrio percipitur, urina citrina vel rubea mingitur & dejectiones in substantia & colore malæ apparent. Si *Lien*, gravitas in sinistro hypochondrio erit; Si ex Matrice menstruis ablatis, deminutis, vel indebito tempore fluentibus, aut alia materia corrupta restagnante caput ad extremitatem ossis sincipitis dolebit & circa regionem matricis dolor sentietur.

*Hepatis
ejusque
indicia.*

*Lienis.
Matricis.*

In omni dolore capitis ratio quoque est habenda *renum* hique prius curentur, quia, inquit Paracelsus lib. 2. tract. 3. de tartaro c. 4. p. m. 440. cum in renibus non fit digestio, & virtus attractiva non habet quod attrahat, dum renes müssen ad hepar kommen / quia oppilatum, & tamen müssen trincken haben / feuchte haben / ideo per spinã dorsã attrahunt à capite nutrimentum & primò dolores in occipitio, postea hemicrania: Interdum totum caput occupant. Quia cum virtus attractiva renum trahit nutrimentum capitis, quo caput nutriri debe-

Renum.

10 *Prax. Chymiatri. Sect. I.*

*res & fluxus attrahit & sic materia in renibus augetur per fluxus, & febris augetur. Ideo in hemicrania & omni dolore capitis sola cura est, ut renes prius curentur. Verum non video renes per quas vias aut quâ virtute attractiva per spinam capiti nutrimentum subtrahant, sed serum redundans, & vel simpliciter, vel cum aliis conjunctum, causam esse puto, nisi quis ex ingeniosissimi *Glissonii* sententia dicere velit, succum nutritium ex spinâ dorsum renes sitientes per nervos sexti paris de ferri.*

Hic ego præsuppono cum aliis, prædictas partes infinitis poris esse præditas, per quos pro ipsorum dispositione variæ particulæ sanguinis, non aliter ac diversi generis grana per diversimode perforata cribra secernantur: Hinc hepar particulæ salino-amaræ bilis, lienem acido-salinæ, quos, si placeat, melancholiæ vocare poteris, ingrediuntur, quia singulæ pro figurâ suâ transitum offendunt; ast quando pori illi sunt obstructi, regurgitant particulæ illæ salinæ & in caput evedæ, aliæ punctim, aliæ scissim membranas feriant ac arroddunt, & sic de cæteris: Inde *Paracelsus*, ubi
sal

Cap. I. de Dolore Capitis. 11

sal non fit, dolorem non fieri, audacter pronuntiat.

In cura de oppilantibus erit agendum; valet *Mixtura de tribus*, quæ ex Spiritu Vitrioli correctâ. part. j. Tartari corr. p. iij. Theriacal. camphorat. p. v. constat, *Spiritus Penoti aperiens*, cujus præparationem vide in pharmacopoeâ Schrod. lib. 3. cap. 26. *crocus & aperitivus* ejusque *magisterium*. Myns. Ad hemicraniam Beguin. in Tyr. Chymico sequens commendat oleum, R. *Ruthe* Mj. coq. in lb. i. o. o. *olivæ* rec. in ollâ novâ per horam dimidiâ, deinde funde illud in Retort. eique adde *Therebinth. clara veneta* ℥xij. *Colophon.* ℥iij. destilla in arenâ. Aq. clara, qua primum exiit & nullius momenti est, separatur: postea igne per gradus aucto, Oleum destillatione prolegetur, seorsim aservandum, præsentè paroxysmo de eo parum ad ignem cal fiat & gossypio in eo humectato, frons & tempora, ut & ipsa pars dolens, cum cubitum eundem est, inungatur. Ex vermibus quoque in intestinis, dolor capitis oritur, quem sæpè epilepsia sequi-

Curatio.

Ol. ad Hemicran. Beguin.

Dolor capitis a vermibus

12 Prax. Chymiatri. Sect. I.

Curat.

quitur & suis signis deteguntur, ubi scolecobroticis agendum erit, quod vide suo loco.

à Tartaro.

Quod si vero nulla causa externa nec obstructio viscerum, nec resolutio in ventriculo, nec ebullitio sanguinis ad fuerit, Tartarum capitis in synoviâ delitescentem suspicare, unde dolor fixus & acutus, qui levi occasione motus per multos annos ægrem, ut ferè omnem patientiam excutiat, cruentu infestat. Fit verò hic Tartarus, ut cum nutrimentum pervenit ad ventriculum cerebri & archeus cerebri separat purum ab impuro, purumque pro nutrimento cerebro exhibet, impurum verò seu excrementitium, in quo Tartarus, quod per emunctoria, expelli debebat, extra cerebrum figitur in capite, & membranas duriori ambitu lacessit; De Tartaro intra cranium lapidescente & acutissimè angulato vid. Isaac. Cattieri observ. medicinales ad Petrum Borellum observ. xv. p. 49. In his præmissa purgatione ex arcano Corallin. vid. Croll. in basilicâ Chym. pag. 128. vel Aquila alb. præcip. in extract.

Curatio.

pilular. Cochlear. præ cæteris oleum ossium humanorū cum oleo philosopho-

Cap. II. de Phrenitide. 13

rum mixtum, quo pars dolens inun-
genda, tibi commendatum habeas.

CAP. II.

De

Phrenitide.

EX Inordinatâ dispositione
cerebri & affectione spirituum,
quâ animæ occasio denegatur I-
dæas sive impressiones cognoscendi, fit
mentis alienatio, quæ dicitur *Desipi-
entia*, unde perversum adest rationis
regimen, imaginantur enim laboran-
tes sibi illa, quæ vel non sunt, aut lon-
gè aliter se habent; dolores quoque
præsentés non sentiunt, quia mens la-
borat. Est verò desipientia *alia cum fe-
bre, alia sine febre*, quæ cum febre exi-
stit *Phrenitis* dicitur ἀπὸ τῆς φρενὸς
i. e. à mente, quam læsam videmus,
vocamus etiam ὄγν & διάνοϊαν i. e. in-
tellectum & intelligentiam. Gal. pror-
reht. I. text. 4. Germanis *die
Haupt-Schwachheit*. Distinguitur
nunc *Phrenitis in exquisitam & non ex-
quisitam*

Vnde de-
sipientia.

Quid sit.

Et quatuor-
plex sit.
Phrenesis
quæ est

quis